

Messiási Bizonyágtétel Munkaközössége Izraelért (amzi)

- **Segíti** a messiási zsidó és az arab-keresztény gyülekezeteket és intézményeket
- **Támogatja** a megbékélés szolgálatát, és a zsidó Messiásról szóló bizonyágtételt Európában
- **Informál** a messiási mozgalomról és a Közel-Kelet helyzetéről

A hetente megjelenő ima- és információs e-mailünket megrendelheti a gebet@amzi.org címen / www.amzi.org

Jeruzsálem – az élő Isten városa

Írta: Jurek Schulz

Jeruzsálem jelentése: „Béke Megalapozása / Város“. Ez a név, a város alapítása óta ellentmond a realitásnak, hiszen egy városért sem harcoltak ennyit. Eppen ezért a „béke“ nagyon szükséges ott. Fel vagyunk szólítva, hogy Jeruzsálem békéjéért imádkozzunk, éppen azért mert ez egy tűzfészek:

„Könyörögjete Jeruzsálem békességéért; legyenek boldogok a téged szeretőik!

Békesség legyen a te várfalaid között, csendesség a te palotáidban.“ (Zsolt.122,6-7)

A titokzatos király városa

Jeruzsálem az 1.Móz.14,18-ban van először megemlítve. Ott találkozott Ábrahám Melkhisédekkel Sále királyával (kb. 4.000 évvel ezelőtt). Ez időben Sále Kánaán városa volt, amely az egyiptomi fáraó nagybirodalmának részét képezte.

Dávid király városa

Dávid idejében (kb. 3.000 évvel ezelőtt) Jeruzsálem az izráeliták által még nem volt bevéve, hanem a jebuzeusok uralma alatt állt. Dávid meghódította a várost és

jelleget adott neki. (2.Sám.5,6-10; 1.Krón.11,4-9). **Mivel a város mindegyik törzs területétől függetlenül helyezkedett el, ezért ideális volt hogy ez a város legyen a főváros, amely a népnek egy közös identitást adott.** Dávid később a szövetség ládáját Jeruzsálembe hozta.

(2.Sám.6-ik; 1.Krón.13.-és 15-ik rész).

Az élő Isten városa

I.e. 967-ben Salamon király felépítette a Templomot, mint az élő Istennel való találkozásnak a helyét. A Templomszentelés ünnepén olvassuk, hogy Isten maga, különösen egyedi módon kötődött e városhoz: „... **Jeruzsálemet választottam, hogy az én nevem abban lenne, és választám Dávidot, hogy vezére (* királya) lenne az én népemnek, Izraelnek (2.Krón.6,6)**“. Isten jelenléte betöltötte a Templomot. Ez az ami Jeruzsálemet olyan különlegessé teszi, és a világ minden más városaitól megkülönbözteti.

A zsidó szívek városa

Jeruzsálem virágzó idejének csúcspontját Dávid és Salamon alatt érte el, kerekén 3.000 évvel ezelőtt. Azóta a zsidó kultúrának, hagyományainak és vallásának Jeruzsálem a szívügye. Jóllehet a város 17-szer lett szétrombolva, a zsidó népnek mégis mindig és mindenhol az emlékezetében maradt. A bibliai idők után is Jeruzsálem állandóan a vágyakozás tárgya maradt. A legfontosabb ünnepe a

zsidóságnak a Passzah-ünnep volt és lesz minden évben e kívánsággal zárva: „A következő évben Jeruzsálemben!“ Az élet legszebb napján a házasságkötés napján is Jeruzsálemre gondolnak, amikor a ceremónia részeként a poharat széttörik. Ez a szimbolikus cselekedet Jeruzsálemben a Templom szétrombolására kell hogy emlékeztessen.

A hűtlenség és vereség városa

I.e. 586-ban Nabukodonozor babiloni csapatai által be lett véve. A város és központja a Templom teljesen szét lett rombolva. Jeremiás ebben a szituációban azt kérdezi Istentől:

„Egészen elvetted-e Júdat, avagy a Siont útálja-e lelked? Miért vertél úgy meg, hogy semmi orvosságunk(* gyógyulásunk) se legyen?“ (Jer.14,19). Miért nem segít Isten többet? Mivel Isten Jeruzsálemtől visszavonult, védtelenné lett a város. Isten ellen való vétkek miatt lett a város szétrombolva (Jer.14,17-22; 15,1). Isten válasza: „Mert ki könyörül meg rajtad Jeruzsálem, és ki vigasztal meg téged, és ki mozdul meg, hogy kérdezze: jól vagy-é?“

Te elhagytál engem, azt mondja az Úr, másfelé jártál; azért kinyújtom kezemet ellened, és elvesztitek téged; belefáradtam a szánakozásba!“ (Jer. 15,5-6)

A zsidó vágyakozás városa

Mégis, Jeruzsálem marad a vágyakozás városa. Dániel próféta, aki Babilonba lett deportálva, a hazáját nem tudta elfelejteni. Ezt olvassuk tőle: „*És most hallgasd*

meg, óh Istenünk, a te szolgádnak könyörgését és esedezéseit, és világoítsd meg az Úrért a te orcádat a te szent helyeden, amely elpusztítottatott.

Hajtsad, én Istenem, a te füledet hozzánk és hallgass meg; nyisd meg szemeidet és tekintsd meg a mi pusztulásunkat és a várost, amely a te nevedről neveztetik; mert nem a mi igazságunkban, hanem a te nagy irgalmasságodban bízva terjesztjük elődbe a mi esedezéseinket.“ (Dán.9,17-18)

Jeruzsálem volt az a hely, ahol a Messiás tanított, megfeszítettet, feltámadott és a mennybe felemeltetett - ahonnan ígérete szerint az idők végén vissza fog jönni (Zak.14,1-4). **Jeruzsálem lett a születési helye az első messiási-zsidó gyülekezetnek.** Zsidó emberek tízezrei jutottak hitre ennek következtében. Jeruzsálem volt az a hely, ahonnan a Messiás örömhíre elterjedt a világba!

2.000 éve – a hányatott sorsú város

Jézus prófétikusan utal Jeruzsálem jövőjére (Luk.19,41-48; 21,20-22). Jeruzsálem meghirdetett lerombolása bekövetkezett I.sz. 70-ben. Ennek következtében több mint 1,1 millió zsidó halt meg, 100.000-et rabszolgaként a Római Birodalom területére deportáltak, miután Jeruzsálemet a föld szintjével egyenlővé tették.

I.sz. 135-ben Hadrián császár egy tipikus római várost Aelia Capitolina néven, és a Templom helyén Jupiter templomot építtetett. **A zsidóknak halálbüntetés terhe mellett meg volt tiltva a városukba való belépés!**

Izráel országa ugyancsak új nevet kapott: Palesztina. (Hadrián a zsidók iránti gyűlöletét fejezte ki ezzel, hogy Izráel egykori ellenségeiről nevezte el az országot, hogy az Izráel név többé ne hangozzék el. Filisztea - latinul:

Palesztina; palesztin - arabul: filisztin. A mai palesztinok a filiszteusok leszármazottainak tartják magukat. Tehát ebben a megvilágításban legalább a keresztények ne nevezzék Izráelt - mint országot - Palesztinának! (Megjegyzés a fordítótól.) Palesztina mint ország nem létezik, de az 1993-as nemzetközi határozat értelmében Gáza, Júdea és Samária (Westbank) Palesztina néven fut.

A negyedikől a hetedik évszázadig Jeruzsálem a keresztény zarándok helye lett. Mindenhol templomok, szenthelyek és kolostorok épültek. Kb. 638-ban iszlám uralom alá került a város, aminek következtében 691-ben a Sziklamecset és 715-ben az Al-Aksza-mecset (jelentése: távoli mecset, a szurában 17,2) épült. Azóta Jeruzsálem, Mekka és Medina után a harmadik szentvárosuk lett, „Al-Kuds“ (a szentséges) néven. Jeruzsálem majdnem 1900 éven át különböző nemzetek váltakozó uralma alatt volt. Izráel államalapítása után (1948) is még sok évig tartott, mire Jeruzsálem újra zsidó kézre került (1967). **Ez évben van 40 éve, hogy Jeruzsálem egészen Izráelhez tartozik.**

Mégis a prófétai szó érvényes maradt: „*És szól Sion: Elhagyott az Úr engem, és rólam elfeledkezett az Úr!*

Hát elfeledkezhetik é az anya gyermekéről, hogy ne könyörüljön méhe fián? És ha elfeledkeznének is ezek: én terólad el nem feledkezem.

Ímé az én markaimba metszettelek fel téged, kőfalaid előttem vannak szüntelen“ (Ézs. 49,14-16).

Isten figyelmeztetésének a városa

Isten ígéretei már nem állnak? Kell, hogy a Sziklamecset lebontassék és mint némely zsidó és keresztény véli - a zsidó Templom újra felépíttessék? Esetleg egy zsidó Templom építése a Sziklamecset mellé? Vagy maradjon úgy ahogy van, a zsidóknak a nyugatifal, a moszlimoknak pedig a Sziklamecsetjük? Ez a hely ahol egykor a Templom állt, ma Istennél nincsen jelentősége?

Isten maga mondja a helyről

ahol a Templom állt: „*De hogyan ti elszakadtok, s rendeléseimet és parancsaimat, a melyeket előtökbe adtam, elhagyjátok, s elmenvén, idegen isteneknek szolgáltok és azok előtt meghajoltok: Kiszaggatom őket az én földemből, amelyet nékik adtam: és ezt a házat, amelyet az én nevemnek szenteltem, orcám elől elvetem; tanulságul és példabeszédül (* gúnyra és kinevetésre) adom őket minden nemzetségnek (* népeknek).*

És ezen a házon, amely felséges vala, minden elmenő álmélnodni (elszörnyedni) fog, és azt mondja: **Miért cselekedett így az Úr ezzel az országgal és ezzel a házzal?***

*És azt felelik: **Azért, mert elhagyták az Urat, atyáik Istenét, aki őket kihozta Egyiptom földjéből, és idegen istenekhez hajlottak (* előttük leborultak), (azokat imádták) és azoknak szolgáltak; azért hozta reájuk (* hagyta rájuk jönni) mind e veszedelmet.“** (2. Krón. 7,19-22)*

A döntő kérdés Jeruzsálem körül, szellemi vonatkozású: A kérdés, a város lakóinak személyes viszonya a Teremtő Istennel, aki a Messiásban emberré lett és mint a „Zsidók Királya“ vonult be a történelembe. Aki Jeruzsálem igazi békéjét keresi, az nem mehet Isten mellett el (Mt.23,39). Amíg a tényleges béke eljön, Jeruzsálem további nyomás alá kerül (Zak. 12,1-4; 14,1-4).

Az új Jeruzsálem - Isten jelenlétének a városa

Jeruzsálem lesz minden újjá teremtésnek a megkoronázása, amit az Úr a jövőben alapjaiban megújít. Jeruzsálem szimbóluma és mély fogalma az Isten hűségének és az Ő megváltási művének az emberiséggel kapcsolatban. Az új Jeruzsálem Isten jelenlétének a központja lesz (Zak. 2,14-17 a Károlyiban: Zak. 2,10-13; Jel. 21,1-5).

Isten jelenléte Jeruzsálemet a béke városává teszi

Jeruzsálem lesz a központja az emberek békeiségének. Akkor fogja megélni a neki szánt elhivatást: „A béke városa“. (Zak. 14, 8-11;16-21).

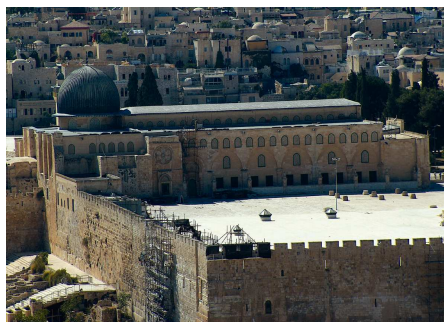
Jeruzsálem a Koránban

írta: Hanspeter Obrist

Újra és újra állítják, hogy Jeruzsálem (arabul: „Al-Kuds“, jelentése: a szentséges) előfordul a Koránban. Itt utána nézünk néhány helynek.

Az imádkozás iránya

I.sz. 622-ben Mohamed az ő városából Mekkából - Medinába menekült, a városba, amelyben jelentős létszámú zsidó lakosság volt. **Zsidó szokás szerint Jeruzsálem felé fordulva imádkozott** (Dán. 6,10). A zsidók mégis elutasították az új hitet. 624-ben a szura 2,142-152 alapján az új imádkozási irány Mekka lett.

Mennybemenetel

Szura 17,1-ben ez áll: „Dicsérd őt, ki az éjszakában az ő szolgáját elvezette a **szent mecsettől a távoli mecsetbe**“. Ez mint Mohamed szellemi mennybemenetele értendő.

A „szent mecset“ általában Mekkára utal. A kérdés, hogy mire utal a „távoli mecset“. Mohamed idejében Jeruzsálem keresztény uralom alatt volt, tele keresztény imahelyekkel. A Templom-téren a Jusztinián császár (I.sz.527-565) által épített háromhajós St.Mária bizánci bazilika állt. A Korán szerint (szura 30,3) Palesztina és vidéke a „közeli ország“-nak van nevezve. Ezért a fogalom, hogy „távoli“ nem passzol Palesztinára.

A Sziklamecset

I.sz. 638-ban Mohamed halála után Omár kalifa (uralkodott: 634-644) elfoglalta, és ezzel iszlám uralom alá vetette Jeruzsálemet. Később Damaszkuszban az Omadzsad-dinasztia került hatalomra (I.sz. 660-750), az alapítója Muawiya, 660-ban kalifa lett. Ezzel megtörtént az első

szakadás a moszlim közösségben, és ismétlődő háborús összetűzések következtek.

Muawiya Mekka helyett Damaszkusz tette fővárossá, ezzel Arábia

jelentőségét elveszítette. Mindazonáltal a szenthelyek, Mekka és Medina Arábiában fekszenek. Ezért az Omadzsadenok megkíséreltek egy ellensúlyt teremteni azzal, hogy kiválasztották Jeruzsálemet, mert ott már egy **szent szikla** volt. Úgy a zsidók mint a moszlimok abból indultak ki, hogy ez a kő volt az, ahol Ábrahámnak fel kellett volna a fiát áldoznia. A zsidók, Jeruzsálem szétrombolásának emléknapiján olajjal való megkenéssel ápolták ezt a követ. El-Malik kalifa Omár fia, a 688-691-es években **ezen a szent kőn felépíttette a Sziklamecsetet.**

Az az ötlet, hogy Mohamed éjszakai utazásának ez a kő volt a kiindulási pontja, a szura 17,1 alapján lett értelmezve (interpretálva): ez a Sziklamecset 240m hosszú Koránversekből álló díszítésében nem található. Tehát **mint „távoli mecset“ a Sziklamecset nem jöhet számításba**, mert ez egyáltalán nem lett mecsetté avatva és **Mohamed halála után épült.**

Egy távoli mecset lesz építve

Valószínű, hogy **20 évvel a Sziklamecset építése után** épült fel az Al-Akszamecset („el-Masgid al-Aqsa“, jelentése: távoli mecset). El-Maliks fia, Abd el-Walid (705-715), 711-ben megszenteltetett a St.Mária bazilikát azzal, hogy a templom tetejére helyeztette a tipikus mecset kupolát. A név adással ugyancsak a szura 17,1-re hivatkozva, a „távoli mecset“ nevet adta. **Ebben az időpontban Mohamed már 79 éve halott volt.**

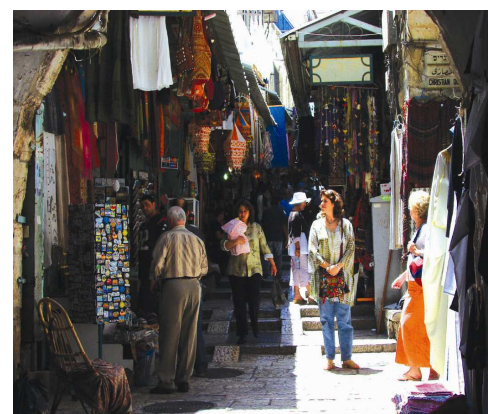

Jeruzsálem értékét vesztette

A 750-ik évben az Omadzsad-uralom lehanyaglása után Bagdad lett a kalifátus fővárosa és Jeruzsálem feledésbe merült. A Sziklamecset kupolája 1016-ban egy földrengés következtében lezuhant és csak öt évvel később lett megépítve.

1187-ben rövid keresztény uralmi idő után Szaladin újra elfoglalta Jeruzsálemet. Politikailag jelentőség nélküli és a különböző hódítások során lerombolt várost Szüleyman 1537-től 1541-ig újra felépítette.

A moszlimok érdeklődése akkor ébredt fel újra, amikor 1967-ben Izrael átvette Jeruzsálem fölött az ellenőrzést. Ezzel a Sziklamecset az ellenállás szimbóluma lett Izrael ellen, jöllehet a terület továbbra is moszlim felség terület maradt. Az is különös, hogy csak kevés moszlim zarándokol Jeruzsálembe, és a Sziklamecset vallásilag semmi szerepet nem játszik. Ha a moszlimok imádkoznak, háttal fordulnak ennek a nevezetes sziklának, mert ők Mekka felé fordulva imádkoznak.

Az Új Szövetség

Jeremiás prófétai látomásai az új szövetségről

írta: Jurek Schulz

Az új az jobb! Ami az autonál és a computernél érvényes, sokan az „Újszövetség” (régőbbi Károlyi G. fordításban „Újtestamentum”, a fordító megjegyzése) meghatározását is hasonlóan szemlélik. Az „ó” és az „új” definícióját egy értékrendbe akarják besorolni. Úgy tűnik, hogy az Újszövetség az Ószövetséget leváltotta.

Egy gyülekezetből valaki azt mondta nekem: „Az Ószövetséget nem olvasom, mert az Izráel részére lett megírva.” Sajnos ez a szemlélet már a korai egyház napjaiban is létezett, és nagyon sok kárt tett a zsidó néppel való kapcsolatában.

Az Ó testamentum valójában nem „öreg”

A Biblia első része csak a 2.Kor. 3,14-ben van mint „Ószövetség” megemlítve. Az „Újszövetség” fogalma a Bibliában nem is létezik. Ezzel ellenben többször is meg van említve az új szövetség kötése. A Biblia két részének a helyes értelmezéséhez nagy segítséget nyújthat az eljegyzés és a mennyegző hasonlata. Ebben az esetben teljesen logikus, hogy a mennyegzőt megelőzi az eljegyzés. A mennyegzővel elkezdődik két ember életében egy mélyebb, szorosabb és elkötelezett kapcsolat. Ám emiatt senki sem tartja értéktelennek az eljegyzést.

Tökéletesen új

Hasonlóképpen Jeremiás is 6 évszázaddal Krisztus előtt, már egy új szövetség ígéretéről szól, melyet Isten Izráellel fog kötni (Jer.31,31-33): „Eljön az idő – így szól az ÚR -, amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával... ilyen lesz az a szövetség, amelyet Izráel házával fogok kötni, ha eljön az ideje – így szól az ÚR - : Törvényemet a belsejükhöz helyezem, szívükbe írom be. Én Istenük leszek, ők pedig népem lesznek.”

Itt sokkal fenségebb szövetségről van szó, mint annál, amit a Sinai hegyénél lett megkötve; Istennek egy sokkal hatékonyabb cselekvése a jövőre nézve. Valami

olyan különleges eseményről van itt szó, ami tökéletesen új, és ami eddig még sohasem létezett.

Ezért nevezi az ÚR ezt „új”-nak. A héber „chadash” valamint a görög „kainos” szavak igen nyomatékosan fejezik ezt ki: - A jövőben az, ami már elmúlt, nem veszi el az érvényességét, hanem végérvényesen beteljesedik egy tökéletesen jobb új által.-

A bűn kérdésének új tisztázása

A Jer. 31,31-33 szakasz kontextusában szó van bűnbocsánatról. A bűn megakadályozza az Isten ismeretét, amint ezt a 34. versben olvashatjuk. Tehát az új szövetségben a bűn kérdésének a tisztázása az, ami lényegében új. – Isten megbocsátása az emberek számára, bűnösségük ellenére.

A Messiás szavaiban ez igen nyomatékosan van kifejezve. A tanítványaival együtt töltött utolsó vacsoránál a Széder-ünnep harmadik kelyhénél a következőket mondta: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.”(Lk. 22,20) Jézus Krisztus vére által van az ember bűneinek bocsánata (Ef. 1,7; Kol. 1,14). A széder ünnep harmadik kelyhe a megváltásnak a kelyhe. Ezáltal az Úrvacsora is egy jele az új szövetségnek, melyet Isten az Ó tanítványaival kötött.

Ez a tökéletesen új szövetség nem teszi érvénytelenné a korábbi (Gal. 3,15-17).

Szívükben a Tóra (Isten rendeletei)

Az új szövetség lényege abban áll, hogy Isten az Ó rendeleteit a szívükbe karja helyezni (Jer. 31,33). A Tóra nem egy jogi értelemben vett törvényt jelent, hanem széleskörű értelemben véve „útmutatás”. Tehát ez az Igeszakasz a következőt jelenti: Az útmutatást a szívükbe írom be.

Eddig Isten a prófétákon és írástudókon keresztül szólt népéhez, mostmár viszont az útmutatást direkt a szívükbe helyezi. Ez útmutatás tartalma, a Tóra megmarad, és nem lesz érvénytelen. Az új szövetségben Isten egy hatásosabb utat választ,

hogy ilyen módon szólhasson az emberekhez.

A Tórának még mindig ugyanaz a feladata, mint Mózes idejében. Isten megismerését és a megszentelődést szolgálja (3. Móz. 11,44-45).

Az új interpretáció

Jézus a tórával kapcsolatban kijelenti: „Nem azért jöttem, hogy azokat érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltsen.” (Máté 5,17) Ő másképpen interpretálta a törvényt, mint a rabbik. Arra a kérdésre, hogy melyik a legnagyobb parancsolat, így felelt: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.... Szeresd felbarátodat, mint magadat.” (Máté 22,37.39) Jézusnak nem a külső forma, hanem az belső motiváció volt a mérvadó. Pál apostol világosan rámutat a lényegre a Galatákhöz írt levél 5,14.-ben: „Mert az egész törvény ebben az egy ígében teljeseedik be: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!”. Tehát az új szövetség a Tóra új interpretációját vonta maga után. Erre egyedül Jézus Krisztusnak volt teljhatalma.

